

Rom adi letama

Pol na waikaiwama

Kapore yau banagama Rom nopone miemien-imima,

¹ Taugu Pol, Yesu Keriso na taunoyama, Mamaitua ya yokoegu be ya vinegu da taugu apasol Mamaitua varinama verenama yà rauguguyena.

² Uma varinama verenama inam boni Mamaitua na perovetama ġarodie ya sauga be na bukama babaunama poranama nopone a girumi be e kenakenana.

³ Uma varinama verenama inam natunama dà Badama Yesu Keriso ya giuena. Tauna tubuġa ġoma yauwane, tauna Deivid natunama,* be

⁴ Arua Babau yauwane, tauna Mamaitua Natunama wairewapaninama. Nama Mamaitua yai maġatāridana, baninama tauna natunama Arua na rewapanae, gurie ya midisuġu munaġana. Tauna vutuna Yesu Keriso, dà Badama.

⁵ Tauna na raukiviveree tauma apasol noyanama kè paġona, da eteni banegidima matabudi ka riuedi da taudi sibo Bada ai sumāġe be a voteyeteyena.

⁶ Be taumi mate uma damnama nopodie, baninama Mamaitua taumi ya vinemi da taumi Yesu Keriso ġaroġaronama.

* **1:3:** Uma baninama tauna Deivid damnama reresinama nopone ya tubuġana.

7 Uma letanama yà girugirumina, taumi aitaugā Rom nopone ġaromie. Mamaitua taumi yai nuapañoemi be ya vinemi da banaga babaumima. Tamadama Mamaitua be Bada Yesu Keriso adi raukivivere be adi subama ġaromie e kenana.

Polya ġoena da sibo Mamaitua na damma Rom nopone ya vakitedina.

8 Noġone taugu yau Mamaituama yài kaiwena Yesu Kerisoe taumi matabumi aubaimima, bani-nama taumi ami waisumaġāma dobu matabuna banaga ta giugiuena.

9-10 Mamaitua tauna vutuna yau matamatama, da raġan matabuna taumi yau moiragie yà noġonoġotimina. Uma Mamaituanama taugu yà noyenoyena nuanuaguma tabutabune, bani-nama natunama varinama verenama yà rarauguguyena. Be yodi taugu yà moimoiragina da Mamaitua na ġoane gavogavo i kenana, taugu sibo è vakitemina.

11 Taugu è ġoe guratena da sibo è kitemi da taugu puyo Arue sibo è utemi da taumi sibo koyai rewapano,

12 bo deġoda taumi be taugu dà waisumaġe sibo tèi kawa duġu vivirana.

13 Be yà ġoeġoena da taumi sibo koya kataiena da taugu taumi ġaromie veraunama èwai nu-anōġonōġotena da taugu sibo è sagumi da ġaromie banaga ġesaudima sibo ai sumaġana, nema eteni banegidima ġesaudima è sagudi be ai sumaġana maika. Be taiparapara ya morabana aubainama nam e vakitemina.

14-15 Taugu yà ġoeġoe kauena da vari verenama taumi Rom ġaromie yà rauguguyena, baninama inam taugu yau noyama da banaga matabudi sibo ġarodie è rauguguyana, avedi da taudi eteni bo nam eteni, katakataidi bo nam katakataidi.

Vari verenama na wairewapanama

16 Be taugu vari verenama aubainama nam aitau tenaġa ama ninaire bo ama tunituni-mayaġenä, baninama inam Mamaitua na rewapanama da aitaugä tawai sumaġanä ei yawasandina, noġone Jius banegidima ġarodie, be muriġa dobu ġesaudima.

17 Uma varinama verenama e riuriuedana da nema Mamaitua e vovo kaukauedana da tauna matane dà yawasanama e didimanana. Inam matabuna dà waisumaġe e voiedina. Baninama girugiruminama porane umanama a girumina, “Didimana baneginama tauna waisumaġe tokare yawasana e banavina”.

Banaga matabuda dà gewagewama

18 Mamaitua na medima marae e yovoyovona banaga matabudi aitaugä Mamaitua nam tima vivivivire be na ġoanama nam tima voivoiena ġarodie, be taudi ġarodie riukaua ta rawarawa koakoana,

19 baninama banaga matabudi Mamaitua na voiamma matabuna a kataiena, baninama Mamaitua yaba ya voivoiedina tawai maġataridana da tauna e miamiana.

20 Baninama pakane be ya naġo da yodi avedi da Mamaitua e miamia moisirina be taudi yaġoro sibo a kataie da tauna e miamiana, baninama

yaba matabuna ya voivoiedina, yağoro matedie ta kitekitedina. Inam yabedima a kitedi be sibo a kataie da Mamaitua e miamiana, be na rewapanama kenakena nonoğine yaba matabuna ewai badedina. Vutuna aubainama taudi nam tokare ta gudutarağā be teneteneğina.

21 Avedi da taudi Mamaitua a kataiena be yağoro taudi nam isanama tima kaikai suğusuğuna da tauna Mamaitua, be mate nam tima waikaiwena, taudi adi noğotama ya kovi be nopodima kupi ya moğavuna.

22 Taudi ta riuriuna da taudi kabe nuauyauya banegidi, be ibewa da taudi nopodima bua ya moğavuna,

23 baninama Mamaitua miamia nonoğinama ma neneğarina raudunenama a gosepore, be taudi kokoitau a voiedi be a raraу duneedina. Taudi kokoitau a voiedina kitedima maika banaga, kiu, musara be musara daredaredima. Be inam yabedima matabudi waiwaikavedima Mamaitua ai gabu raupunana.

24 Vutuna aubainama Mamaitua ya miatautauriedi be ya voie da adi gewagewama yai rewapanana be inam gewagewanama taudi ewai badedi da tunidima tawai uta munagedi da adi banaga mate yaba waitunimayamayağidima ta voivoiedina.

25 Taudi Mamaitua na riukauama a gosepore be kaiyovu tawai kawa riukauena, be yaba Mamaitua yawai tubuğidina ta raraу duneedina, be nam tauwai tubuğinama tima raraу duneena. Tauna vutuna tà kaisuğu nonoğena. Inam riukaua!

26 Vutuna aubainama Mamaitua adi gewagewae ya goseporedina. Be yodi waiwaivi adi babadama a gosaña be a na gó da adi banagama waiwaividima mate tawai kawa soğana.[†]

27 Be inam nama kauinama tenegine, tautaugoma adi waiwaivima a gosedi be a na gó adi banagama tautaugomidima mate tawai kawa soğana. Naumeki da taudime tubugidie adi kovoğama a pağona, adi voia waigewama aubainama.

28 Naumeki taudi Mamaitua a gosena, vutuna aubainama Mamaitua ya miataauriedi be ya voie da adi noğotama gewegewedima yai rewapana, be adi gewagewama taudi ei badedi da tunidima tawai uta munağedi be adi banagama mate yaba waitunimayamayağıdima ta voivoinedina.

29 Taudi gewagewa be barabara matedima tabu be tabu tauvoienama banegidima. Taudi nopodima waigogo, gewagewa, waikwina, rauvunuğ'a, iğara, waiwavu kiroğ'a, gadoğai, nopo pikapika, inam yabedima matabudi nopodima ya moğavuna. Taudi tawai karakarakutu,

30 be giu gewegewedie adi banagama tawai giugiuedina, be Mamaitua tautuağaienama, be nopodima meditupo, seğara, be taudi banaga taukita tuağaiedima, be taudi yaba gewegewedima nopodie tawai tubugidina. Be adi dosima ta rawarawa ğaiğaiedina.

31 Be taudi nam debedi, taudi nam waisumaña banegidi, taudi nam raunuatoi banegidi, be taudi

[†] **1:26:** Uma kauidima inam badara na waidigirima.

inam biwa taupaǵonama.

³² Avedi da taudi Mamaitua na tarawatuma a kataienā, da taudi aitaugā nama ta voivoiana tokare guri ta kita saǵena. Be yaǵoro nama ta voivoiana. Be banaga ǵesaudima aitaugā uma yabedima tauvoiedima taudi mate adi banagama a kitedi be tawai aninedina.

2

Mamaitua na etarama

¹ Deǵoda tam banaga ǵesaudima gewagewa ta voivoie be kwa riuriu matai ǵomedina, naumeki tamgā kwa kawakawa gewagewamna, baninama tam uma yabedima mate kwa voivoiedina. Vutuna aubainama tam nam teneteneǵina da kwa gudutara munaǵem.

² Be tauma kè kataie da Mamaitua uma banegidima, aitaugā uma yabedima nama ta voivoiedina taudi tokare e kovoǵidina. Be tauna na etarama inam riukaua.

³ Yau tura, tam banaga ǵesaudima gewagewa ta voivoie be kwa saǵasaǵaidina, be tam mate uma yabedima kwa voivoiedina. Tam kwa noǵonoǵotina tokare Mamaitua na kovoǵama nam kwa paǵo, bo?

⁴ Tam Mamaitua na kiviverema kuya kitatuaǵai, bo? Mamaitua sibo ya kovoǵimna, be tauna kivinama ya verena aubainama raǵan ewai rauriena da tam am noǵotama kwa vitarena. Vutuna tam nam ku kataie, bo?

⁵ Be baninama tam am nopobadoma be nopome nam kuma kuvekuvesana, aubainama Mamaitua na medima ǵarome kwawai potona na

medima rağanine. Inam rağanine Mamaitua na kovoğama riuriukauinama ei mağatarina.

⁶ Tauna banaga tenatenağaga aba a voivoiedina, ruvane nama tokare e utedina.

⁷ Aitaüğa rağan matabuna Mamaitua na góanama ta voivoie, be uma kaudima, neneğara, vivira, be yawasana kenakena nonoğinama ta wanewanedina, taudi tokare yawasana kenakena nonoğinama e utedina.

⁸ Be banaga ġesaudima, taudiğä adi góanama ta voivoiedina, taudi inam riukaua ta tuağäiedi be gewagewa kededima tawai muriwatanedina, taudi tokare medi be kovoğä ta banavidina.

⁹ Piripiri be nuaboya banaga matabudi, aitaüğa gewagewa ta voivoiedina ġarodie. Noğone Jius banegidima ġarodie, be muriğä eteni banegidima ġarodie mate.

¹⁰ Be ġesaudima neneğari, vivira be suba, banaga matabudi, aitaüğa vere ta voivoiedina ġarodie. Noğone Jius banegidima ġarodie, be muriğä eteni banegidima ġarodie mate.

¹¹ Baninama Mamaitua taudi matabudi ewai nuapağoeđina aubainama.

¹² Aitaüğa Mousis na tarawatuma nam ġarodie, be gewagewa ta voienna, taudi mate tokare kovoğä ta banavidina, avedi da taudi tarawatu nam ġarodie. Be aitaüğa Mousis na tarawatuma ġarodie be gewagewa ta voienna, taudi mate tokare kovoğä ta banavidina, maika tarawatu nopone ya girugirumina nama.

¹³ Baninama Mousis na tarawatuma tauwai beavaienama taudi nam Mamaitua matane didimanidi, ibewa da aitaüğa Mousis na tarawatuma

tawai beavaie be ta voivoiena, taudi Mamaitua matane didimanidima.

14-15 Avedi da banaga ġesaudima taudi nam Jius, be Mousis na tarawatuma nam ġarodie, be yaġoro tarawatu aba ya riuriuena, nama ta voivoiena. Inam ewai maġatarana da taudi nopolie tarawatu e kenakenana, baninama Mamaitua nopolie tarawatu ya girumina. Vutuna aubainama adi noġotama e riuriuedina da dego tauna vere be dego tauna gewagewa.

16 Be uma kovoġinama tokare e tubuġana raġanine, Mamaitua banaga adi noġotama waimoisiridima, e etaredina Yesu Kerisoe. Yau varima verenama mate nama e riuriuna.*

Mataira ġavoe benopoe

17 Be tam ġesaumma nemanama? Tam kwa riuriu munaġem da tam kabe Jius banegim, be kwa noġonoġotina da yaba matabuna ġarome naumeki, baninama tam Mamaitua na tarawatuma ġarome, be tam kwa seġaseġarana da tam Mamaitua tura kaukauinama.

18 Tam Mamaitua na ġoanama kuya kataiena, be tam tarawatu ġarone katai kuya paġona da tam teneteneġinama da sibo didimana kuya voiена.

19 Be tam kwa noġonoġoti da banaga Arue matapoteperedima adi tauwai kedadokama be aitauġa kupie miemienidima adi kodamma tam.

20 Be mate kwa noġonoġoti da tam banaga buebuedima tauboru waididimanidima, be tam seda ġaġaubađidima adi tauwai katakataima. Inam

* **2:16:** Vers 16 inam vers 12 e rarau dudutainina.

riukaua, baninama tam Mamaitua na tarawatuma ġarome aubainama, tam Mamaitua na kataima be na riukauama kuya kataiena.

²¹ Inam naumeki, tam banaga ġesaudima kwawai katakataidina, be aba aubainama tamġa nam kumawai katakatai munaġem? Banaga ġesaudima kwa riuriuedi da nam ta danene, be aba aubainama tam mate kwa danedanene?

²² Banaga ġesaudima kwa riuriuedina da nam adi waiwaivi bo adi tautauġomama debedie mui ta poraġa, be aba aubainama tam mate nama kwa voivoia? Tam kokoitau kwa riuriu tuagħiedina, be aba aubainama tam mate kokoitau kwa rauduneedi?

²³ Tam tarawatu kwa seġaseġarena, be yaġoro tam Mamaitua isanama kwa kawakawa gewgewana, baninama na tarawatuma kwawai kati kotovina!

²⁴ Banaga matabudi dobu ġesaudie Mamaitua tawai diboġina, baninama taumi kami taiye. Girugiruminama poranama nophone e riuriuna maika.

²⁵ Inam ami vaivaima da kopitom ko voivoienas, inam naumeki, be deġoda taumi tarawatu ko voteyeteyena inam ya vere kauana. Be deġoda tarawatu koi kati kotovina, inam vaivainama kopitom nam baniboruboruna.

²⁶ Be deġoda banaga ġesaudima nam kopitom ti paġona be yaġoro tarawatu ta vovo teyeteyena, inam taudi Mamaitua matane maika kopitom banegidima.

²⁷ Uma banegidima nam kopitom ti paġona be yaġoro tarawatu ta vovo teyeteyena, taudi tokare tam ta saġaiġomem, be ta riuemna, “Avedi da tam

tarawatu be kopitom kuya paǵona, tam tokare nam kwa yawasana, baninama tam tarawatu tauwai katikotovidima.”

²⁸ Nam aitau ei rawa-Jius deǵoda tauna Jius adi vaivaima e voivoienā. Be kopitom nam tubuǵe taunaǵa.

²⁹ Riukaua Jiusnama matairinama inam nam tubuǵe, ibewa da nopoe. Be kopitom tubuǵe inam kavakavanama, baninama inam tarawatu na noyama. Be deǵoda nopodama kopitom e paǵona inam naumeki, baninama inam Arua na noyama. Inam nama baneginama tauna Mamaitua na kaisuǵusuǵuma e wanewanena, be nam banaga adi kaisuǵusuǵuma ima wanewanena.

3

Mamaitua banaga matabudi e etaredina

¹ Vutuna aubainama Jius be kopitom adi verema aba?

² Adi verema inam a toi kauana, baninama Mamaitua riunama Jius ya ute dokedina.

³ Be ǵesaudima taudi nam Mamaitua nuanama taupaǵonama banegidi. Tam kwa noǵonoǵotina da Mamaitua inam banegidima nam ei nuapaǵoedi, bo?

⁴ Ibewa ǵoma! Mamaitua na saugama e kaikaidina, avedi da tauda banaga kaikaiyovudama, dà saugama tåwai kati kotovidina. Baninama girugiruminama porane umanama ya riuna, “Banaga ta kita da raǵan matabuna Mamaitua tam am giuma kwa giugiuna matabuna inam didimagine, riukaue.”

⁵ Be banaga ġesaudima ta riuriuna, “Naumeki, deġoda nama, tauda dà gewagewama ya vere kauana, baninama dà gewagewama kana taiye Mamaitua e tainoġoti da tauna dà gewagewama e noġota porena, inam kedane na saugama e kaikaididina. Vutuna aubainama inam nam i verena da Mamaitua sibo ġarode nuanama yai medi.”

⁶ Ibewa, inam nam nama! Deġoda nama e tubuġana, tokare nema Mamaitua dobu matabuna e etara bake?

⁷ Be uma banegidima ta riuriuna, “Tauda dà yawasanama kaikaiyovudie banaga Mamaitua na riukauama ta kaikai suġuna, tokare aba aubainama Mamaitua sibo e kovoġida? Inam nam i verena,

⁸ agunai gewagewa tà kaigurate be Mamaitua tà sagu da vere e kaigurate.” Inam banegidima tawai tupakaiyovuna da taugu kabe nama e rarauguguya. Ya verena da taudi tokare kovoġa ta paġo.

Nam aitau tenaġa didimana banegina

⁹ Be yodi nemanama? Tauma Jius veremai, nam banaga ġesaudima maika, bo? Ibewa! Bani-nama kaite è riuna da Jius be banaga ġesaudima matabudi gewagewa banegidima.

¹⁰ Maika girugiruminama porane ya riuriuna nama,
“Nam aitau tenaġa didimana banegina,
naumeki ibewa ġoma.

¹¹ Be nam aitau tenaġa nuauyauya banegina,
be nam aitau tenaġa Mamaitua na kedama
ima wanewanena.

- 12** Matabudi Mamaitua a mia tautauriena,
be yodi matabudi nam banibiribiridi.”
- 13** “Taudi gayedima kokoaga gayedima maika be
adi giuma kaikaiyovudi be gewegewed-
ima.” “Taudi menedima maika mota
sarama.”
- 14** “Taudi mududie waitaratautau be nopalima
nuāgorāgora ya moḡavuna.”
- 15** “Taudi tauwai guri makai banegidima,
- 16** be adi yawasanae raukivigewagewa be nu-
aboya ya moḡavuna,
- 17** be suba kedanama nam ti kataienia.”
- 18** “Taudi Mamaitua nam tima vivivivirena.”
- 19** Yodi tè kataienia da aitaugā tarawatu ewai
baodedina taudi sibo tarawatu matabuna a
voteyeteyedina. Vutuna aubainama taudi tokare
nam ta gudutara be teneteneğina. Be ibewa da
banaga dobu matabuna nopone Mamaitua na
etarae tà miamiana.
- 20** Vutuna aubainama aitaugā tarawatuğā
tawai muriwatanena taudi Mamaitua matañe
nam didimanidi. Baninama tarawatu nam e voie
da tauda didimana tà banavi, ibewa be tarawatu
na noyama inam ei kataidana da değō tauna
gewagewa be değō tauna vere.

Didimana inam waisumäge

- 21** Be yodi didimana kedanama Mamaitua yai
mağatarina inam ġavoe, be nam tarawatue. Be
peroveta be tarawatu uma kedanama vaunama
ai matematena.
- 22** Yodi Mamaitua banaga e kawa didimanid-
ina, aitaugā Yesu Keriso ġarone tawai sumağana,
avedi da tauda noğone banaga vereda bo gewage-
wadama,

23 baninama banaga matabuda gewagewa tè voiena aubainama nam teneteneğina da Mamaitua ġarone sibo tè tava.

24 Vutuna aubainama Mamaitua na raukiviveree ya kawa didimanidana be inam kawa didimaninama ya ute yababedana, nam maesa mate. Nama e voivoiana, baninama Yesu Keriso yai yawasanidana.

25 Mamaitua Yesu Keriso ya vine be ya guri da kosininama ya rauğini da banaga matabuda dà gewagewama e koğa porena değoda tài sumağena. Inam kedane Mamaitua yai kataidana da tauna didimaninama, baninama boni tauna banaga adi gewagewae ya kitakita poredina be nam i kovokovoğidina. Be yodi inam gewegewedima Yesu kosinine yai maesidina.

26 Be mate Mamaitua yai kataiedana da tauna didimaninama, baninama yodi rağanine banaga aitaüğa Yesu tawai sumağena, taudi matabudi Mamaitua e kawa didimanidina.

27 Be yodi teneteneğinama da sibo tauda tè seğarana, baninama tè yawasanana aubainama, bo? Ibewa! Baninama yawasana tè pağona nam dà noyama veredima aubaidi, ibewa da waisumağga Yesu Keriso ġarone yawasana tè pağona.

28 Vutuna aubainama tauma ka riuriuna da banaga yawasana e pağopağona inam waisumäge, be nam dà noyama veredima aubaidi.

29 Mamaitua tauna tenağga, Jius be eteni banegidima adi Mamaituama.

30 Baninama Mamaitua tenağga aubainama,

tauna Jius be eteni banegidima e kawa didimandina, inam waisumeğinama teneğine.

³¹ Be yà riuriuna da waisumağä inam ya sağä guratana. Be yodi nemanama, tarawatu nam baniboruboruna, bo? Ibewa, waisumağe inam tarawatunama tà vovo teyeteyena.

4

Eibraham na waisumäge Mamaitua tauna ya kawa didimanina

¹ Eibraham tauna bonimai tamamaima. Be uma giudima ġarodie aba tauna ya banavi?

² Değoda Eibraham na noyama veredie Mamaitua i kawa didimanina, naumeki da banaga matedie sibo ya seğarana be nam Mamaitua matane.

³ Baninama girugiruminama poranama umanama ya riuna, “Eibraham Mamaitua yai sumağena, vutuna aubainama Mamaitua ya kawa didimanina”.

⁴ Rağanine banaga e noyanoyana, tauna na maesama e pağopağona, inam nam tà riuna ‘puyo’. Ibewa da tauna ya noyanoyana maesinama e pağopağona.

⁵ Be Mamaitua ġarone inam na tabu. Banaga aitau nam ima noyanoyana, be Mamaitua banaga gewegewedima taukawa didimanidima e waisumağena, tauna na waisumağama aubainama Mamaitua tauna ei yawasanina.

⁶ Be Deivid uma giunama teneğinama ya giuena da nuavere baneginama aitau Mamaitua e kawa didimana yababena, be nam na noyama maesina.

⁷ Tauna umanama ya riuna,

“Nuavere taudi aitaugā adi voia waigewama ya noğota poredina
be adi gewagewama ya tauriedina.

⁸ Be nuavere tauna aitau na gewagewama tokare Bada nam e noğota watane”.

⁹ Uma giunama Deivid ya giugiuena Jius banegidima aitaugā kopitom a pağopağona taudiğā aubaidi bo banaga gesaudima kopitom nam ti pağona mate aubaidi? Aba taugu è riuriuena ko noğoti! Mamaitua tauna Eibraham na waisumağe ya kawa didimanina.

¹⁰ Be airağan Mamaitua Eibraham ya kawa didimani? Noğone kopitom ya pağō doke bo muriğā da kopitom e pağona, be Eibraham ya kawa didimani? Ibewa! Noğone Mamaitua Eibraham ya kawa didimani dokena, muriğā da kopitom ya pağona.

¹¹ Be inam kopitomnama ya pağona, baninama inam yai matairana da tauna noğone didimana ya pağona na waisumağama aubainama. Tauna muriğā da kopitom ya pağona, be noğone Mamaitua tauna ya kawa didimana dokena. Vuttuna aubainama banaga matabudi aitaugā kopitom nam ti pağona, be tawai sumağona, taudi tamedima inam Eibraham, be Mamaitua inam banegidima ya kawa didimanidina.

¹² Be tauna inam kopitom banegidima mate tamedima, taudi nam kopitom taunağā ti pağona, ibewa da waisumağā mate. Baninama inam waisumeğinama teneğinama tamadama Eibraham ġarone be muriğā da kopitom ya pağona.

Mamaitua na saugama waisumağe tà pağona

13 Mamaitua ya saugana da Eibraham na parate da nokoi ya naǵona natunatunama tokare dobu matabuna tai buderiena. Nama Mamaitua Eibraham ya riuena, baninama Eibraham na waisumaǵama aubainama, be nam tarawatu, ibewa. Tauna na waisumaǵe Mamaitua ya kawa didimani be inam sauginama ya utena.

14 Be deǵoda Mamaitua na saugama aitaugá tarawatu tauvoteyeteyenama i utedina, naumeki da waisumaǵa inam nam baniboruboruna, be na saugama inam kavakavanama.

15 Baninama tarawatu e voivoie da Mamaitua nuanama ewai medina tauda dà rawaǵaiǵaima aubainama. Be deǵoda tarawatu nam e kena, tokare nam teneǵinama da tà rawaǵaiǵai.

16 Uma vutuna aubainama aitaugá tawai sumaǵana, Mamaitua ei yawasanidina. Inam kauine Mamaitua yawasana e uteute yababedana. Be Eibraham natunatunama matabudi riukaua da Mamaitua na saugama ta paǵona, nam tarawatu tauwai muriwatanenama taudiǵa, ibewa da aitaugá tawai sumaǵana maika tamadama Eibraham, taudi mate sauga ta paǵona.

17 Girugiruminama porane umanama ya riuna: “Taugu è voiem da tam dam toitoi tamedima.”

Vutuna aubainama Eibraham tauna matabuda Tamadama Mamaitua matane, baninama tauna Mamaitua yawai sumaǵena. Mamaitua tauna yai rewapano kauana. Tauna banaga guriguridima ei yawasanidina, be tauna yaba nam adi kaba tubuǵa, be mudune e vatodi da ta maǵamaǵatarana.

18 Eibraham yai sumaḡa be ya noḡotadidina, avedi da nam sibo ya tubuḡa, be yaḡoro nama ya tubuḡana. Da tauna dam toitoi tamedima, maika Mamaitua ya riuriueno nama, “Am damma tokare ta toina, maika kipora.”

19 Eibraham ya kataie da tauna ġaubonaḡa sibo ya gurina, baninama tauna kaite na modima 100 a kovina. Be na visarama Sera yai kaikaipoki be kaiteka yai rawa dosina. Be yaḡoro Eibraham Mamaitua na saugama yai sumaḡena da tokare na visarama Sera ei natunana,

20 be tauna Mamaitua na saugama nam i noḡota bekubekuena. Ibewa da na waisumaḡama yaḡoro yai rewapano kauana, baninama tauna Mamaitua ya kaikai suḡuna.

21 Be Eibraham ya katai kauena da Mamaitua aba ya sausaugena tokare teneteneḡinama da e voiena.

22 Baninama Eibraham na waisumaḡedidima Mamaitua ġarone ya boruna, vutuna aubainama Mamaitua Eibraham ya kawa didimanina.

23 Uma giudima, “Mamaitua Eibraham ya kawakawa didimanina nam taunaḡa aubainama ti girumina”,

24 ibewa da tauda mate. Baninama Mamaitua dà badama Yesu, guriguridima nopodie, be ya kawa midisuḡu munaḡena. Deḡoda tài sumaḡena, tauda mate e kawa didimanidana.

25 Yesu tauna dà gewagewama aubaidima ai gurina. Be tauna gurie ya midisuḡu munaḡa da tauda e kawa didimanidana, Mamaitua ġarone.

Mamaitua be tauda poude suba e kenakenana

¹ Yodi Bada Yesu Keriso dà waisumaǵe tauda ya kawa didimanidana, vutuna aubainama yodi tauda be Mamaitua poude suba e kenakenana.

² Dà waisumaǵama aubainama Yesu Kerisoe tè verau be inam raukiviverenama Mamaitua ġarone tè paǵona. Be yodi ma mosarida tāwai rabana da Mamaitua neneġarinama e utedana.

³ Nam inam vutunaǵa, be mate tài nuaverena dà wainuatoitoie, baninama tè kataieno da wainuatoitoi e voie da tokare tauda tā kaiguratena.

⁴ Be kaigurata e voie da tokare tauda tài rewapano kauana. Be rewapano e voie da waisumaǵedidi e tubuǵana.

⁵ Be uma waisumaǵedidinama aubainama tokare nam tài nuaboya, baninama Mamaitua na wainuapaǵoma Arua Babaue nopode ya ġini porena, baninama tauna Arua Babau ya utedana.

⁶ Raǵanine tauda yaǵoro gewagewae tè miamiana, tauda inam Mamaitua na ġaviamma. Be raǵan boruborune Keriso ya gurina aubaidama.

⁷ Banaga deǵoda tokare turanama tenaǵa vere-nama aubainama e gurina.

⁸ Be Mamaitua na wainuapaǵoma ġarode yai maǵatırıma, inam tauda yaǵoro gewagewae be Yesu aubaidama ya gurina.

⁹ Tauna kosinine tauda ya kawa didimanidana Mamaitua ġarone. Vutuna aubainama yodi tè katai kauena da Mamaitua na medie Yesu tokare ei yawasanidana.

¹⁰ Raǵanine tauda yaǵoro Mamaitua na ġaviamma, be natunama Yesu na gurie ya voie da tauda Mamaitua mate yai rawateǵei

munağedana. Be natunama Yesu na yawasanama e voie da tauda yawasana dosinama tà pağona, baninama yodi tauda Mamaitua na banagama aubainama.

¹¹ Be nam inam yabediğā, be mate tài nuaverena Mamaitua ġarone, baninama tauna Yesu Kerisoe tauda yodi Mamaitua tèi turanena.

Adam be Keriso

¹² Gewagewa dobue ya verauna, inam banaga tenağā kana taiye be uma gewagewane guri dobue ya verauna. Uma kauine guri banaga matabudi ġarodie ya verauna, baninama matabudi gewagewa a voiena.

¹³ Gewagewa dobue ya kenakena be muriğā tarawatu ya dobina. Be Mamaitua gewagewa ya kita poredina, inam rağandie tarawatu nam i kenakenana.

¹⁴ Be yağoro Adam na rağanie be ya nağō da Mousis na rağanie guri banaga yawai badedina. Avedi da aitaugā tarawatu nam ti kati kotovina, Adam tarawatu yai kati kotovina maika. Adam tauna banaga muriğā e verauna yawai matairena.

¹⁵ Be taudi rabui adi yawasanama nam teğenidi, baninama Mamaitua na puyoma nam maika Adam na gewagewama nama. Inam baneginema Adam na gewagewae banaga toitoi a gurina. Be Yesu Keriso tauna Mamaitua na raukiviveree noğotaporąga ya verauğena banaga toitoi ġarodie.

¹⁶ Mamaitua na puyoma be Adam na gewagewama nam tai ruvaruva be teneteneğina. Baninama Mamaitua na puyoe banaga toitoi ya kawa

didimanidina, avedi da taudi gewagewa toitoi a voiedina. Be Adam na gewagewae banaga toitoi ta gurigurina.

¹⁷ Uma baneginama tenaḡa Adam na gewagewae, guri banaga matabudi yai badedina. Be banaga matabudi aitaugā Mamaitua ġorone noḡotaporaḡa puyonama dosinama tai anine be ta paḡona, taudi tokare Yesu Keriso mate yawasana tai badedina.

¹⁸ Vutuna aubainama Adam gewagewa tenaḡa ya voiena aubainama, banaga matabudi a gurina, be Yesu didimana tenaḡa ya voiena aubainama, banaga matabudi Mamaitua ya kawa didimanidina da yawasana tà banavina.

¹⁹ Be kauinama teneḡine Adam na rawaḡaīgaima aubainama, banaga matabudi gewagewa ya ragaudina, be Yesu na voteyateyama aubainama banaga toitoi Mamaitua e kawakawa didimanidina.

²⁰ Mamaitua tarawatu ya utedana, baninama dà gewagewama na morabama ei maḡatarina. Be deḡoda gewagewa e morabana, naumeiki da Mamaitua na raukiviverema e moraba vavasaḡana.

²¹ Vutuna aubainama gewagewa gurie ewai badana, be teneḡinama yodi Mamaitua na raukiviverema didimanae ewai badana, be yawasana kenakena nonoḡinama tà paḡona Yesu Kerisoe, tauna dà badama.

6

Tauwai sumaḡa be gewagewa

¹ Be yodi nema tà voia bako? Gewagewa tà kaigurate be Mamaitua na raukiviverema e moraba, bo?

² Ibewa ġoma! Tauda gewagewae tè guri be yodi nemanama gewagewae tà mia bako?

³ Ko noġonoġoti bo ibewa da tauda aitaugā Yesu Kerisoe tè babataitona, tauda yodi matabuda tè babataitona Yesu Keriso na gurima nopone.

⁴ Vutuna aubainama babataitoe tauda Yesu mate a dobodana. Be tauna gurie ya midisuġu munaġanā Mamaitua na rewapanama neneġarine. Be inam rewapaninama teneġine tauda mate, yawasana vaune tà mianana.

⁵ Tauna na gurie tauda tauna mate tenaġa. Vutuna aubainama na kaba midisuġue tauda tauna mate tenaġa.

⁶ Baninama tè kataiena da tubuġidama poranama Yesu mate a tuparatu tenaġena. Vutuna aubainama tubuġidama gewagewa tauwai nua-paġoenama yodi na rewapanama ya kovina, be tauda nam gewagewa ġarone tài yaraga munaġa,

⁷ baninama aitau da e gurina, gewagewa nam tauna e taukonni munaġe.

⁸ Be tauda tè kataiena da tauda Keriso mate tè gurina aubainama, Keriso mate tokare tà miana.

⁹ Be mate tè kataie da Keriso ya midisuġu munaġanā, tokare nam e guri munaġa, baninama guri nam na rewapanama Yesu ġarone ima kenakenana.

¹⁰ Be Yesu tauna raġan tenaġa kava ya gurigurina, gewagewa na rewapanama yai kovina. Be yodi tauna na yawasanama Mamaitua na yawasanae e miamiana.

11 Vutuna aubainama taumi mate ko noğotimi da taumi gewagewae koya gurina, be Yesu Kerisoe ami yawasanama Mamaitua na yawasanae ko miana.

12 Vutuna aubainama nam gewagewa koi anine da tubuğimima ei bade. Uma tubuğinama tokare e gurina. Nam gewagewa taumi e sorumi da taumi tubuğɑ na ġoanama gewegewedima koi muriwatanedi.

13 Nam tunimima aiyabinama koi anine da gewagewa ta voiedi. Be ibewa da ko ute muñaġemina Mamaitua ġarone, baninama taumi gurie be koya naġona yawasanae. Vutuna aubainama yodi tunimima matabuna Mamaitua ko ute be koi anine da tunimima vutuna vere ta voiedina.

14 Naumeki da yodi gewagewa nam ei bademi, baninama taumi nam tarawatu na waibadae koma miamiana, ibewa da taumi Mamaitua na raukiviverema na waibadae ko miamiana.

Tauda yodi nam gewagewa ei yarageda

15 Be yodi aba tà voie? Tauda Mamaitua na raukiviverema na waibadae tà miamiana, be nam tarawatu na waibadae tama miamiana. Vutuna aubainama yodi gewagewa tà voie, bo? Ibewa ġoma!

16 Koya kataie bo ibewa da taumi aitau ko voteyeteyena taumi inam tauna na taunoyama? Vutuna aubainama değoda taumi gewagewa na taunoyama, taumi tokare ko gurina. Be değoda taumi Mamaitua ko voteyeteyena, taumi tokare Mamaitua na taunoyama be tauna ei yawasanima.

17 Taumi rağan tenağā gewagewa yawai yaragemina, be Mamaitua tài kaiwena da yodi nuemima tabutabunama koya vitaredi be riukaua waikatakatainama yai katakataimi be taumi ko vovo teyeteyedina.

18 Taumi gewagewae be Bada ya kaiporemi da yodi riukaua na yarayaragama.

19 Taumi ami noğotama vovo gwağegwağedima aubainama, yau giuma teketedie yà giugiuna da taumi ko kataiena. Boni tunimima koyai utaedi da mira be gewagewa dosidima ġarodie awai yaragana. Inam nama yodi tunimima koi utaedi da yaba didimanidima ġarodie tai yaragana yawasana babaunama aubainama.

20 Taumi gewagewa ġarodie koyawai yaragana rağandie, taumi didimana nam ko noğonogötidina.

21 Inam yabedima koya voivoiedina yodi kowai kawa tunimayağedina, damodie aba koya bnavi? Nam aiyaba da naumeki guri!

22 Be yodi taumi gewagewae be Bada ya kaiporemina da taumi yodi Mamaitua na taunoyama. Vutuna aubainama yodi taumi teneteneğinama da Mamaitua na ġoanama ko voiedina, yodibe taumi tokare koi rawa babau be damone taumi yawasana kenakena nonoğinama ko pağona.

23 Baninama dà gewagewama na maesama inam guri, be Mamaitua na puyoma inam yawasana kenakena nonoğinama, dà Badama Yesu Kerisoe.

7

Rağanine banaga e gurina tarawatu na rewapanama nam ġarone ima kenakenana

¹ Yau bana, tarawatu ko noġoti. Banaga e miamiana, inam rağanine tarawatu tauna banaga ewai badena.

² Inam maika waivi wainaġinama. Rağanine tauġoma yawayawasaninama e miamiana, inam rağanine waivi nam teneteneġina da na tauġomama e gose. Be deġoda na tauġomama e gurina, inam rağanine tauna wainaġi tarawatunama e dobidobi porena.

³ Vutuna aubainama deġoda na tauġomama yawayawasaninama e miamia be waivi tauġoma ġesaunama e naġina, tauna na badama debane mui e poreporena. Be deġoda na tauġomama e guri be waivi tauġoma ġesaunama e naġina, inam naumeki.

⁴ Yau bana, uma kauinama teneġinama taumi mate ġaromie. Taumi Keriso mate koya guri tenaġħana! Vutuna aubainama tarawatu na rewapanama ġaromie nam ima kenakenana. Keriso gurie be ya midisuġu munaġħana, be taumi yodi tauna ġaroġaronama, da taumi ko votana Mamatua aubainama.

⁵ Rağanine tauda tubuġa yawai dokedana noġota gewegewedima dà yawasanae a noyanoyana. Uma noġotidima gewegewedima tarawatue a maġatarana. Vutuna aubainama tauda boni dà votavotama guri a tubutubuġħana.

⁶ Baninama tauda Yesu mate tè gurina aubainama, tauda yodi tarawatu na rewapanae be Yesu ya kuvesidana. Vutuna aubainama yodi

keda vaunama Arue tà noyana, be nam keda poranama tarawatu a girugirumina tà noye.

Tarawatu be gewagewa

⁷ Yodi aba tà giue? Tarawatu taunaḡa inam gewagewa, bo? Ibewa ḡoma! Taugu tokare nam sibo gewagewa e kataie, ibewa da tarawatu ewai maḡatarana. Baninama taugu tokare waikwina nam e kataie, deḡoda tarawatu nam sibo i riuna, “Nam kwai kwina!”

⁸ Gewagewa na kedama tarawatue ya banavi be ya voie da nōpogue waikwina noḡotidima ta tavatavana da tarawatu yàwai kati kotovina. Baninama deḡoda tarawatu nam sibo i kenakena, tokare gewagewa na rewapanama yai kavena maika banaga gurigurinama.

⁹ Raḡanine taugu ḡaubogue taugu tarawatu nam e kataiena, taugu ma nuaveregu yawasanae è miamiana. Be muriḡa tarawatu è paḡopāḡona raḡanine, gewagewa ya naḡo midisuḡu be yau yawasanae ya saḡana.

¹⁰ Dabudine è kataie da taugu è gurina. Tarawatu kabe yawasana i uteutegu da tauna guri ya uteguna.

¹¹ Gewagewa na kedama tarawatue ya banavina, vutuna aubainama ya kaiyovuegu be inam tarawatune yai guriguna.

¹² Be tarawatu taunaḡa inam babaunama. Be uma riuvavasaḡinama, “Nam kwai kwina” tauna mate babaunama, didimana be vere.

¹³ Naumeiki, deḡoda tarawatu inam yaba verenama, inam yabanama verenama ya voie da taugu e guri, bo? Ibewa ḡoma! Gewagewa uma

tarawatunama verenama ya pa gó be tarawatune yai guriguna. Be tarawatue yodi tà kitakitana da gewagewa inam naumeki gewagewa vavasaǵinama.

Gewagewa banaga ewai badedina

¹⁴ Tauda tè kataien da tarawatu inam Maimaitua ǵarone be ya yovona. Be tauda banaga tarawatu waimuriwatanenama tè gwaǵana aubainama, gewagewa tauda ewai badedana.

¹⁵ Be yaba barebaredima yà voivoiedina, taugu nam e kataien da aba aubainama yà voivoiedi. Taugu yaba veredima è ǵoeǵoedina sibo è voiedina, be yabedima nam ama voivoiedina. Be taugu yaba yau kaba tuaǵaiedima, vutudi taugu yà voivoiedina.

¹⁶ Be deǵoda yaba barebaredima nam ama ǵoeǵoedina, be taugu yà voivoiedina, inam taugu yàwai aninana da tarawatu inam riukaua.

¹⁷ Vutuna aubainama nam taugu inam yabedima barebaredima ama voivoiedina, ibewa da gewagewa nogue e kenakenana, tauna vutuna e voivoiedina.

¹⁸ Baninama è kataie da nogue nam aba verenama ima kenakenana. Nogue ǵoana riukaua da e kenakenana da vere sibo è voiena, be nam rewapania ǵarogue da yà voie.

¹⁹ Baninama yaba yà voivoiedina, taudi nam yau ǵoana da sibo è voiedi. Be yaba voiedima nam yau kaba ǵoedi, inam yabedima yaǵoro da yà voivoiedina.

²⁰ Be deǵoda yaba yà tuatuáǵaiedina, be yaǵoro yà voivoiedina, inam kauidima tawai kataigu

da nam taugu inam yabedima ama voivoiedina, be ibewa da gewagewa nogue e kenakenana, tauna vutuna e voivoiedina.

²¹ Dobudine è kita da rağan matabuna inam umanama e tubutubuğana: Rağanine è raurubu da kabe vere è voivoie, da gewagewağā è voivoienā.

²² Naumeki nogue Mamaitua na tarawatuma yà ǵoeğoe kauena,

²³ be Mamaitua na tarawatuma nogue e kenakenana. Be taugu è banavi da tarawatu ġesaunama tunigue yai rewapanā vavasağā be e panipaniguna, be Mamaitua na tararawatuma ewai ǵaviena.

²⁴ O kapore, wainuatoitoiguma! Aitau e kaisagugu, be tubuğā uma gurigurinama yà gose pore?

²⁵ Baninama nogue taugu Mamaitua na tarawatuma yà vovo teyeteyena, be tunigue taugu gewagewa na tarawatuma yà vovo teyeteyena. Be Mamaitua yà kaiwena, baninama taune dà Badama Yesu Kerisoe ya kuvesiguna.

8

Yawasana vaunama Arua Babaue

¹ Vutuna aubainama taudi aitaúğā Yesu Kerisoe ta miamiana, taudi tokare nam kovoğā ta banavi.

² Baninama tarawatu Arua Babaue vutuna yawasana Yesu Kerisoe ya uteguna da gewagewa be guri adi tarawatue ya kuvesiguna.

³ Tarawatu nam teneteneğina da sibo yai yawasanida, baninama tauda tarawatu waimuri-watanenama ġarone tè gwaġa kauana. Vutuna aubainama Mamaitua Natunama ya riupore yovoġe be tubuġa ya utena maika, tauda tubuġidama gewagewa tauvoienama. Be Mamaitua Yesu tubuġa ya utena, be inam tubuġine tauda dà gewagewama kovoġinama ya paġona, be yodi ġarode gewagewa na rewapanama ya kovina.

⁴ Vutuna aubainama deġoda tauda Arua Babau na ġoane tà miana, be nam tubuġa na ġoane, inam raġanine tauda teneğinama da Mamaitua na tarawatuma tà voteyeteyena.

⁵ Be taudi aitaugħa tubuġa na ġoane ta miamiana, taudi adi noġotama matabuna tubuġa na ġoane e kenakenana. Be taudi aitaugħa Arua Babau na ġoane ta miamiana, taudi adi noġotama matabuna Arua Babau na ġoane e kenakenana.

⁶ Deġoda tubuġa na ġoanama tà noġota guratena, damonama guri tà banavina. Be deġoda Arua Babau na ġoanama tà noġota guratena, damonama yawasana be suba tà banavidina.

⁷ Nama ta tubutubuġana, baninama tubuġa na wainua noġonoġotama inam Mamaitua na ġavijama, be deġoda tauda tubuġa na wainua noġonoġotama tai muriwatanena, tauda tokare Mamaitua na tarawatuma nam tà voteyeteye. Be nam tokare tà voie be teneğina.

⁸ Taudi aitaugħa tubuġa na ġoane ta miamiana, taudi nam Mamaitua timawai nuaverena.

⁹ Be taumi nam tubuġa na waibadae koma miamiana. Ibewa! Deġoda Mamaitua Aruinama

nopomie, naumeki da taumi Arua Babau na waibadae ko miana. Be deḡoda aitau Keriso Aruinama nam tauna nopone e mia, naumeki da tauna nam Keriso ġarona.

¹⁰ Be deḡoda Keriso nopomie, tubuġimima ya gurina be Arua Babaue yawasana ko paġona, baninama Mamaitua ya kawa didimanimina.

¹¹ Mamaitua Aruinama Yesu gurie be ya kawa midisugu munaġena. Deḡoda inam Aruinama nopomie e miana, naumeki da tokare tauna vutuna, taumi tubuġimima guriguridima mate e kawa midisugudina. Baninama tauna Aruinama nopomie e miamiana.

¹² Vutuna aubainama yau bana, tubuġa na ġoanama nam na noyama aba ġarode ima kenakenana.

¹³ Baninama deḡoda taumi tubuġa na ġoanama koi muriwatana nonoġena, taumi tokare ko gurina. Be deḡoda Arua Babaue tubuġa na ġoanama gewegewedima koi guridina, taumi tokare yawasana ko banavina.

¹⁴ Baninama taudi aitaugħa Mamaitua Aruinama ewai dokedina, taudi vutudi Mamaitua natunatunama.

¹⁵ Be Mamaitua Arua Babau ya utemina inam nam e voiemi da taumi taunoya yababa da sibo ko nainaira. Ibewa! Be tauna Arua Babau ya utemina e voiemi da taumi Mamaitua natunatunama. Vutuna aubainama taumi yodi Mamaitua ġarone ko riuna, “Mamai”!*

¹⁶ Mamaitua Aruinama tauda aruidama e riuriuena da tauda riukaua Mamaitua natunatunama.

* ^{8:15:} Aramaic bonane ‘Abba’ inam ‘Mamai’.

17 Yodi tauda Mamaitua natunatunama, vutuna aubainama tauda tokare Keriso mate Mamaitua na buderima tà paǵona. Degoda tauna na wainuatoitoie tauda mate tài nuatoitoi saguna, tokare Mamaitua neneǵarine Keriso mate tà mia tenaǵona.

Raǵan muriǵa na yawasanama

18 Taugu yà kitakitana da wainuatoitoi yodi tà banabanaavidina taudi yawasana tokare e veraverauna ǵarode e tavana, nam mate tài ruvaruva be teneteneǵina, ibewa.

19 (-)

20-21 Mamaitua yaba matabuna yawai tubuǵidina ta guriguri be ta bovabova yababana, vutuna aubainama ma nuaboyedi ta miamiana. Be inam nam taudi adi ǵoana, be tauwai tubuǵidima na ǵoane nama. Be yaǵoro nopodima ewai noǵotana da raǵanine Mamaitua na damma neneǵarine ta saǵana, taudi mate neneǵora ta paǵo da guri be bova adi raǵanima e kovina. (v 19) Vutuna aubainama, yaba matabuna Mamaitua yawai tubuǵidina, taudi tawai raba be keda ta kitakitana da uma yawasaninama saǵasáǵa vavasaǵinama Mamaitua na sedama e utedina, dobue yaba matabuna matedie.

22 Tauda tè kataiena da pakane da yodi yaba matabuna ta yakeyakeina maika waivi raǵanine ewai tikana tunimuyanama nama.

23 Be nam yabedima taudiǵa, be tauda mate, avedi da puyo Arua Babau tè paǵona, be yaǵoro tà yakeyakei be tawai rabana da Bada ei kawa natuneda be tubuǵidama ei yawasanidina.

24 Raǵanine Bada yai yawasanidana tauda tà noǵonoǵotina, da tokare tà naǵona marae. Be tauda deǵoda sibo kaite marae tè naǵona, yodi nam tama noǵonoǵotina da sibo marae tè naǵo. Baninama nam aitau yaba kaite ya paǵo be yodi ima ǵoeǵoena e paǵo munaǵe.

25 Be yodi yaǵoro mara nam te kitana, vutuna aubainama tauda nuatauǵa tawai rabana da marae tè naǵona.

26 Be mate Arua Babau dà vogwaǵagwaǵae e sagusagudana. Baninama tauda nam moiragi kaua te kataiena, vutuna aubainama Arua Babau Mamaitua ǵarone aubaidama moiragie giu e vato-vatodina, baninama tauda nam teneteneǵina da tè vatodi.

27 Arua Babau tauda aubaidama e moimoiragina Mamaitua na ǵoanama ruvane. Be aba Arua Babau Mamaitua e riuena, tauna kaite ya kataiena, baninama Mamaitua banaga babaudama nopolama ya katai kauena.

28 Tauda tè kataie da banaga aitauǵa Mamaitua tawai nuapaǵoena, taudi ǵarodie yawasana matabudi veredima, be piripiri ta tubutubuǵona inam vere taudi aubaidima. Uma banegidima taudi vutudi Mamaitua bonimai ya vinedina na ǵoanama ruvane.

29 Be banaga aitauǵa Mamaitua ya vinevinedina, taudi ya voiedina maika natuǵominama Yesu, be Yesu tauna tautuaǵa.

30 Be aitauǵa Mamaitua ya vinevinedina, taudi ya yokoedina da sibo a verauna tauna ǵarone. Be aitauǵa tauna ya yokoyokoedina, taudi ya kawa didimanidina. Be aitauǵa tauna ya kawakawa

didimanidina, taudi yawasana verenama marae ya utedina.

Mamaitua na wainuapāgoe nam aba tokare e dariğeda

31 Yodi aba tà giue? Değoda Mamaitua tauda muride e midimidina, aitau tokare ei ǵavieda?

32 Avedi da natuǵominama be nam i rabe kwasena, be yaǵoro yai utaena tauda matabuda aubaidama. Be teneǵine nama tauna na raukiviveree yaba matabudi e uteutedana.

33-34 Vutuna aubainama nam aitau teneteneǵina da ei wavuda, baninama Mamaitua kaite ya kawa didimanidana. Be mate Yesu Keriso vutuna ya guri be ya midisugu munaǵana, tauna Mamaitua kasaune e mia be aubaidama e moimoiragina.

35 Be yodi Keriso na wainuapāgoe nam aba tokare e dariğeda. Nam nuaboya, nam naira, nam raukivigewagewa, nam meiǵara, nam waikaruwaǵawaǵa, nam iǵara.

36 Girugiruminama porane ya girugirumina nama, “Tam kamtaie raǵan matabuna tauma raukivigewagewa ka banabanavidina, be ta vunuvinuǵimaina maika musara.”†

37 Be avedi da nuaboya tà banabanavidina, be yaǵoro tà vaisuba vavasaǵedina Yesu Kerisoe, tauna vutuna ewai nuapāgoedana.

38 Baninama taugu è katai kauena da Mamaitua na wainuapāgoe nam aba tokare e dariğeda, nam guri, nam yawasana, nam anea, nam penama,

† **8:36:** Gurik bonane ya riuna ‘sipu’, be nam ‘musara’.

nam yaba yodi ta tubutubuğana bo tokare ta tubuğana, nam aba rewapanidi,

³⁹ nam arua gunume bo dobue, nam aba Mamaitua yawai tubuğidina, nam aba tokare Mamaitua na wainuapağoe e dariğeda, ibewa! Yesu Kerisoe Mamaitua yai kataidana da tauna ewai nuapağedana.

9

Mamaitua be Israel banegidima

¹ Taugu Yesu Keriso matane yà riuriu kauana, be nam ama kaikaiyovuna. Arua Babau nopogue nama e riuriueguna.

²⁻³ Israel banegidima nam adi waisumağɑ, vutuna aubainama taugu nopogue èi nuaboya da èi nuaboya kauana, be è noğoti da Mamaitua taugu sibo ya raukivi gewegewegu be taudi sibo yai yawasanidina.

⁴ Baninama taudi Mamaitua ya vinedina da tauna natunatunama be taudi neneğarinama a kita be na saugama ġarodie ya boruna. Taudi Mousis na tarawatuma a pa gó be tempol nopone ta tapataparorona, be Mamaitua ya riuedina da tokare ei yawasanidina.

⁵ Be taudi ġarodie dede pakanama banegidima,* be inam damne Yesu Keriso ya tubuğana, tauna vutuna Mamaitua, be rağan matabuna ta kaikai suğu nonoğena! Inam riukaua.

Aitaüğa Mamaitua na damma nopone?

* **9:5:** Dede pakanama banegidima inam: Eibraham, Aisik be Jeikob.

6 Taugu yà riuriuna da Mamaitua na saugama nam i kavena. Israel banegidima nam matabudi Mamaitua na dam.

7 Avedi da taudi Eibraham natunatunama, yağoro nam matabudi Mamaitua na seda, ibewa. Mamaitua Eibraham umanama ya riuena, “Aisik na dame taugu tokare am sedama è sausaugemna yà utemna.”

8 Inam baninama umanama: Avedi da taudi Eibraham natunatuğominama, yağoro taudi nam Mamaitua natunatuna, be aitaüğa Mamaitua na saugama tauwai sumağenama, taudi inam riukaua Mamaitua natunatunama.

9 Mamaitua na saugama Eibraham ġarone inam umanama ya riuna, “Taugu yau rağanima è boruborue taugu yà yovo munağana, yodibe Sera gomana tauğominama tokare e tikana.”

10 Be teneğinama nama Rebeka ġarone. Rebeka na sedama tautauğomidima tamedima tenağä Aisik, tauda mate tamadama.

11-12 Be Rebeka muriğä da seda rağarağä e tikedi da yawasana veredi bo gewegewedima ta voiedina, be noğone Mamaitua Rebeka umanama ya riuena: “Gomana tautuağä tokare tasinama ġarone ei taunoyana.” Mamaitua nama ya riuna, inam tauda sibo tè kataie da Mamaitua na ġoane banaga e vinevinedina, be nam adi noyama de-bane.

13 Vutuna aubainama girugiruminama porane umanama ya riuna, “Jeikob nuaguma e pağopağona be Iso è tuağaiena.”

14 Be yodi nema tà riu bako? Mamaitua nam didimana banegin, bo?

15 Mamaitua Mousis umanama ya riuena,
 “Taugu yau raunuatoima banaga yà ġoeġoena
 nama yà raunuatoienia,
 be yau raukiviverema banaga yà ġoeġoena
 nama ġarone yà raukivi verena.”

16 Vutuna aubainama banaga yawasana ta
 paġona, be nam adi ġoane bo adi noyama
 veredima aubaidi, ibewa, be Mamaitua taunaġa
 e ġoeġoena nama e raukivi verena ġurodie.

17 Be guyau Pero ġarone ko kita. Mamaitua tauna
 ġarone ya riuna umanama, “Taugu è voiem da
 guyau kuya tubuġana, inam taugu yau rewapanama
 ġarome yai maġatari da dobu matabuna
 ta kita be isaguma ta kaisuġuna.”

18 Vutuna aubainama Mamaitua na
 raukiviverema banaga e ġoeġoena, nama ġarone
 e raukiviverena. Be mate Mamaitua e ġoeġoena
 nama, banaga nophonama e kawa badona.

19 Be tokare banaga ġesäumima umanama ko
 riueguna, “Deġoda Mamaitua na yawasanama
 nama, aba aubainama tauna e riuriuna da tauma
 gewagewa banagimai? Tauda nam teneteneġina
 da na ġoanama tāi ġake.”

20 Tam am rewapanama aba da Mamaitua
 e giugiu be kwa riuute munaġe? “Gurewa
 nam tokare aitau tauvoienama e riuena: Aba
 aubainama umanama kitaguma kuya voiegu?”

21 Gurewa tauvoienama doġa teneġinama e
 paġo be na ġoane nama gurewa verenama be
 kamai guregurewa e voivoiedina.

22 Be inam kauinama teneġinama nama. Ma-
 maitua guyau Pero be Ijipt banegidima ya vinedi
 da ġarodie na medima be na rewapanama ei

maḡatarina. Be avedi da Mamaitua ya vinedina da taudi sibo a gurina, be tauna yaḡoro mareḡa ewai rauriedina.

²³ Be banaga ḡesaudima ya vinedina da taudi neneġarinama maumaurinama tokare a paġona. Vutuna aubainama Mamaitua na raukiviverema be na rewapanama taudi ḡarodie yai maḡatarina.

²⁴ Be inam banegidima inam tauda, tauna Jius be eteni nopodie ya vinedana.

²⁵ Maika Mamaitua peroveta Osea ya riuriuena nama,

“Taugu tokare eteni banegidima yà vinedi
be yà voiedi da taudi yau banagama.

Be taudi nuaguma ta paġona,
avedi da yodi nuaguma nam tima
paġopaqona.”

²⁶ Be mate Osea ya riuena,

“Deġo è riuedina, ‘Taumi nam taugu yau banaga’,
yodi tokare yà riuedina, ‘Taumi Mamaitua
miamia nonoġinama natunatunama.’ ”

²⁷ Be peroveta Aisaia Israel aubaina ya riuna umanama,

“Avedi da Israel banegidima sievidima maika
gimori gerese,
be raubisaġa tokare ei yawasanidina.

²⁸ Baninama Mamaitua na ogama ya tarataraqina
nama,
tokare e voia makaie be e voia rovona.”

²⁹ Inam maika Aisaia kaite ya vatona,

“Deġoda Bada wairewpana vavasaġinama ba-
naga raubisaġa sibo nam i gosedi,

tauda tokare Sodom be Gomora banegidima
tè ruvedi be tè guri rovona.”[†]

Israel banegidima nam waisumaǵa ǵarodie

³⁰ Be yodi tà kita da eteni banegidima avedi
da didimana nam ti wanewanena, be yaǵoro
Mamaitua adi waisumaǵe ya kawa didimanidina.

³¹ Be Israel banegidima taudi didimana nam ti
banavina, baninama taudi didimana tarawatue a
wanewanena aubainama.

³² Aba aubainama didimana nam ti banayi?
Balinama taudi a noǵoti da adi noyama veredie
kabe didimana ta banavi, be nam waisumaǵe.
Taudi yeku‡ adi kaba saǵaivitarema a saǵai
vitarena.

³³ Ya girugirumina nama:
“Ko kitana, taugu Saionma yeku yà boruboruna,
be vutuna banaga e voiedi da ta saǵai vitare
be ta bekuna.

Be aitau uma yekunama ewai sumaǵena,
tauna tokare nam tunimayaǵe e mia.”

10

¹ Yau bana, taugu nuaguma e ǵoeǵoe kaue
be Mamaitua yàwai baǵana da tauna sibo Israel
banegidima yai yawasanidina.

² Taugu è kataiena da taudi ta rara rubu
guratana da Mamaitua sibo a tainuaverena, be
tauna anitai nuaverenama na kedama, nam ti
katai kauena.

† 9:29: Sodom be Gomora adi gututuma ko sievidina. (Genesis 19:1-29) ‡ 9:32: ‘Yeku’ inam Yesu Keriso.

³ Taudi Mamaitua na didimana kedanama a riutuāgøie, be taudi adi noğotāma nama na ruvae didimana kedanama a wanewanena.

⁴ Be taudi nam ti kataien da Keriso ya voie da tarawatu na rağonima ya kovina. Be aitau da Keriso ewai sumağena, tauna tokare didimana e banavina.

⁵ Mousis didimana tarawatue umanama ya giuedina, “Aitaugø uma kauidima yà giuguedina e voiedina, tauna tokare ġarodie yawasana e banavina.”

⁶ Be didimana waisumağe inam umanama ya giuedina, “Nam nopomie ko riuna, ‘Aitau e sağø e nağø marae be Keriso e yovoğe?’ ”

⁷ Bo “Aitau e yovo e nağø guriguridima adi gabue be Keriso e sağø?” Ibewa!

⁸ Inam kauidie nam tokare yawasana ko banavidi. Be you, didimana waisumağe umanama ya giuedina, “Yawasana riunama inam ġaromie; mudumie be nopomie.” Inam riunama vutuna waisumağø riunama tauma ka rarauguguyena.

⁹ Inam giudima banidima umanama, Değoda tam mudume kwa riuna, “Yesu tauna Bada” be nopome kwai sumağø da Mamaitua Keriso gurie be ya kawa midisuğø munağena, tam tokare yawasana kenakena nonoğinama kwa banavina.

¹⁰ Baninama dà waisumağe tokare Mamaitua e kawa didimanidana, be değoda mudude Yesu Keriso tà giuena, tauda tokare Mamaitua ei yawasanidana.

¹¹ Vutuna aubainama girugiruminama umanama ya riuna, “Aitaugø tauna ġarone ewai sumağana, tauna tokare nam tunimayağe e mia.”

¹² Yodi uma giunama mayanama maika banaga matabuda, tauda Jius be eteni banegidima matabuda e riuriuedana, baninama Bada tauna tenāga, be banaga matabuna ewai badedina, be vere dosidima aitaugā tauna ġarone sagu tawai baġena e uteutedina,

¹³ baninama girugiruminama nama ya riuna, “Aitaugā Bada ġarone yawasana tawai baġena, taudi tokare ei yawasanidina.”

¹⁴ Be nema taudi sagu tai baġe bake, deġoda taudi Bada nam tai sumaġe? Be nema Bada tai sumaġa bake, deġoda varinama nam ta vaie? Be nema vari verenama ta vaia bake, deġoda nam aitau ġarodie e rauguguya?

¹⁵ Be nema taudi ta rauguguya bako, deġoda Keriso taurauguguya nam e riuporaġa? Girugiruminama umanama ya riuna: “Banaga tawai nuavere kauana raġanine taurauguguya ta verau be vari verena be suba giunama ta rarauguguya.”

¹⁶ Be nam Israel banegidima matabudi vari verenama ti paġona. Inam maika peroveta Aisaia ya riuriuna nama: “Bada, nam banaga toitoi ama giuma ti sumaġena.”

¹⁷ Be yaġoro Keriso banaga ya riuporedina rauguguya aubainama be adi rauguguyae banaga ta vaie, be tai sumaġana.

¹⁸ Be Jius banegidima nemanama? Taudi vari verenama nam ti vaie, bo? Ibewa da taudi kaite a vaiena. Baninama girugiruminama porane ya riuna umanama:

“Taudi a rarauguguya varinama dobu matabuna yai moġavuna,
be dobu damodie mate.”

¹⁹ Bo agunai Jius banegidima a vaiena be baninama nam ti katai kaue, bo? Ibewa, taudi a kataienia. Uma kauinama vutuna aubainama Mamaitua Mousis umanama ya riuenia:

“Avedi da eteni banegidima buebuedima taudi nam Jius, be tokare yà vinedina.

Yodibe taumi tokare ko unuredi be ko mediedina.”

²⁰ Be Aisaia mate umanama ya riuna:

“Aitaugā taudi nam ti wanewaneguna,
taudi ġarodie è maġatara be a banaviguna.”

²¹ Be Israel banegidima aubaidima umanama ya riuna:

“Raġan daudaunama taugu aubaimima èwai rabaña da sibo ġarogue koya tavana,
be taumi nam ko tavana, baninama taumi banaga beapoteapotemi be raraukosoġaġaimima.”

11

Israel banegidima tautaugosedima

¹ Be yodi nemanama? Mamaitua na banagama ya tuaġaiedi, bo? Ibewa! Taugu mate Israel banegiguma, Eibrahim natunama, be Bendiman na damma nopone.

² Mamaitua na banagama boni ya vinevinedina nam i tuaġaiedina, ibewa! Elaija na gututuma ko noġoti, raġanine tauna Mamaitua ġarone ya riubona badobadona Israel banegidima kadi taiye.

³ Tauna umanama ya riuna: “Bada, taudi am perovetama matabudi ai guri rovodi be am

oltama a katiweidina. Be yodi tauguāgā yà mi-amiana, be taudi ta ġoēgōe da taugu mate tai guriguna.”

⁴ Be Bada umanama ya paribeena: “Taugu banaga 7 tausand aubaiguma è taugosaġāna, baninama taudi nam kokoitau Bal ġarone ti raudunena.”

⁵ Be yodi uma raġanine kauinama teneġinama nama. Mamaitua na raukiviveree banaga tautau-gosedima ya vinedina.

⁶ Tauna na raukiviveree ya vinedina be nam adi noyama debane. Be deġoda adi noyama debane i vinedina, agunai raukivivere nam bani-boruboruna.

⁷ Be yodi tà kita, Israel taudi didimana a wanewane guratena be nam ti banavina. Be Mamaitua na vinevinema banegidima taudiġā didimana a banavina, be Israel banegidima ġesaudima Mamaitua ya kawa nopobadodina

⁸ maika girugirumina porane ya riuriuna nama:

“Mamaitua arua gewagewanama ya utedi,
be uma aruinama taudi ya kawa debabuedi
be ya voiedi da matedie nam timawai kita
be beedie nam timawai beavaiana naumeiki
da yodi.”

⁹ Be Deivid umanama ya riuna:

“Taudi adi puyoma soidima sibo ya tikona mu-naġgedi,
be a saġai vitaredina, baninama inam adi kovoġama.

¹⁰ Taudi sibo arue matedima ai kupikupi da taudi nam sibo ai kita,

be rağan matabuna sibo ġayawa a kwarina.”

Eteni banegimima taumi nam ko rauguyaguyau

11 Yodi yài taravira munağemina. Mamaitua na banagma ya tuağai vavasağedi, bo? Ibewa! Israel banegidima Mamaitua a mia tautauriena, aubainama Mamaitua eteni banegidima ei yawasanidina da Israel banegidima sibo a unurana eteni banegidima ġarodie.

12 Be uma ko noğoti, Israel banegidima taudi Yesu Keriso a tuağaiena, aubainama eteni banegidima dobu matabuna yawasana a banavina, Israel banegidima matabudi Yesu tawai sumağena rağanine, eteni banegidima tokare waiaiaina dosinama ta págona.

13 Be taumi aitaúga nam Jius, taumi yodi yà riuemina: Taugu ei nuaverena da Mamaitua ya riuporeguna taumi eteni banegimima ġaromie da vari verenama yà rauguguyena.

14 Be uma kauine Jius banegidima nuedima ei medi be taudi mate tai sumağana.

15 Be yodi ko kita da, rağanine Mamaitua Jius banegidima ya riuriu tuağaiedina, inam rağanine dobu matabuna adi gewagewama ya nogota poredina, be rağanine Mamaitua Jius banegidima ei anina munağedina, aba tokare e tubuğ? Inam rağanine banaga guriguridima ta midisugu muñağana.

16 Baninama değoda Mamaitua Jius adi dedema pakanama banegidima yai aninedina, naumeiki da taudi adi sedama mate Mamaitua tokare ei aninedina. Inam kauinama teneğinama maika

kai olip. Değoda kai olip waraminama yai aninenā, naumeki da kai ragedima mate tokare ei aninedina.

¹⁷ Be yodi rağandie Mamaitua uma kainama ragedima ġesaudima ya kotovidina, be taumi avedi da dobira olipnama, be ya ragaumi da olip ragedima ya kotokotovidina kividie ya pani wairatumina. Be yodi taumi olip waraminama bodinama na rewapanae taumi ko gogogogona.

¹⁸ Vutuna aubainama olip ragedima midimididima noğodie nam ko seğara! Be ko noğoti da warama nam na yasima taumi. Taumi ami yasima inam warama.

¹⁹ Be agunai taumi umanama ko riuna, “Mamaitua kai olip ragedima ġesaudima ya kotovidina, kividie tauma e pani wairatumaina aubainama.”

²⁰ Inam riukaua, be ko noğoti da taudi nam tiwai sumağana aubainama Mamaitua ya kotovidina, be taumi Keriso kowai sumağena aubainama Mamaitua taumi ya pani wairatumina. Vutuna aubainama nam noğodie ko seğara, avedi! Be taumi sibo koya nairana,

²¹ baninama değoda Mamaitua kai ragedima veredima i kotovidina, taumi mate tokare ya kotovimina, değoda taumi nam koi sumağana.

²² Be yodi tauda Mamaitua na raukiviverema be na raukivigewagewama tà kitana. Tauna na raukivigewagewama taudi aitaugā nam Mamaitua tima vovo teyeteyena ġarodie, be değoda rağan matabuna koi sumağena, na raukiviverema taumi ġaromie e kenana, be değoda ibewa, taumi mate e kotova poremina.

²³ Be deḡoda Jius banegidima waisumaḡa tai kare munaḡena, taudi tokare Mamaitua e pani wairatu munaḡedina, baninama na rewapanama e kenakenana da nama e voiana.

²⁴ Be avedi da taumi dobira olipnama, be yaḡoro Mamaitua ya paḡomi da olip verenama bogane ya pani wairatumina. Vutuna aubainama tauna tokare teneteneḡinama da olip verenama ragedima ya kotokotova poredina, kividie e pani wairatu munaḡedina.

Mamaitua tokare Israel banegidima ei yawasanidina

²⁵ Yau bana, uma inam riukaua semose-monama yà riuriuemina da taumi ko kataie be nam ko kawa saġe munaḡemi Israel banegidima noḡodie. Inam riukaua da Mamaitua Jius banegidima ġesaudima ya kawa nopobadodi da nam ti sumaḡana. Inam kauinama nama Mamaitua ya voie da eteni banegidima sievinama ya noḡonoḡotina paratine nama ei yawasanidina,

²⁶ yodibe Israel banegidima mate ei yawasanidina maika girugiruminama poranama ya riuri-una nama:

“Tauwai yawasana Jerusalemḡa e verau
be e voie da Jeikob na damma Mamaitua tai
nuapaġo munaḡena.

²⁷ Be taugu waianina yà uteutedina raġanine,
adi gewagewama yà noḡota poredina.”

²⁸ Yodi taudi vari verenama a tuaġaiena, vutuna aubainama taumi eteni banegimima yawasana ko paġona, be Jius taudi Mamaitua na ġaviam. Baninama Mamaitua Jius adi dedema pakanama banegidima ya vinedina, taudi kadi

taiye Jius banegidima yaḡoro tauna na banagama,

²⁹ baninama Mamaitua na giu be na puyoma nam airaḡan nuanama e vitaredi be e kaiporāga munaḡedi.

³⁰ Taumi noḡone eteni banegimima, taumi Mamaitua koya rawarawa ġaiġaiena. Be yodi taumi Mamaitua na raunuatoima koya paḡona, baninama Jius banegidima Mamaitua a rawaġaiġaiena aubainama.

³¹ Be tokare taudi mate Mamaitua na raunuatoima ta paḡona, avedi da taudi yodi ta rawarawa ġaiġaiena, baninama Mamaitua na raunuatoima taumi ġaromie aubainama.

³² Be yodi tà kita da banaga matabuna adi rawaġaiġae Mamaitua ya panidina, inam kedane tokare matabudi Mamaitua na raunuatoima ta paḡona.

Pol Mamaitua e kaikai suġusuġuna

³³ O kapore! Aba kam Mamaituama tam kuya vere ġaġa kè banavim. Am nuauyauyama be am kataima ya saġa vavasaġa be ya yovo guratana. Tauda nam teneteneġina da Mamaitua na yawasana be na kovoġama tà kataiedi.

³⁴ “Aitau Mamaitua na noġotoma ya kataie? Be aitau teneteneġina da Mamaitua e raukure?”

³⁵ Bo “Aitau aba Mamaitua ya ute da yodi Mamaitua tauna ei maesi munaġe?”

³⁶ Yaba matabuna taune da ta tubutubuġana, be tauna na rewapanae ta kenakenana. Tauna tà kaisuġusuġu nonoġena. Inam riukaua!

12

Dà yawasanama sibo Mamaitua tè utena

¹ Yau bana, yodi Mamaitua na raunuatoie yà riuriu vavasağemina da tubuğimima Mamaitua ko utena. Be rağanine tubuğimima Mamaitua ko uteutena, inam vutuna puyo babau yawayawasaninama. Dabudine Mamaitua ei nuaverena, baninama uma kauinama inam riukaua taparoronama, Arua Babau nama e ġoeğöena.

² Be nam dobu banegidima adi vaiviae ko mia, avedi! Be Mamaitua koi bağda da ami noğotama e vitaredi be taumi ami yawasanama e rawavaudina. Yodibe taumi tokare teneteneğinama da Mamaitua na ġoħana be na verema ko kataiedina. Be Mamaitua na ġoħanama inam ya vere vavasağħana.

³ Taugu Mamaitua na apasolma, vutuna aubainama yà riuriu vavasağemina: Nam ko noğota munağemi da taumi koya saġa guratana, ibewa da Mamaitua taumi tenatenağħaġa ami waisumağħama ya uteutemina, na ruvae nama ko noğota munağemina.

⁴ Tauda tubuğidama tenaġħa be ragaragadama toitoi, be raga tenaġħaġa adi noyama tabu be tabu.

⁵ Be uma kauinama teneğine tauda toitoi be tubuğħa tenaġħa Yesu Kerisoe, be taune tauda matabuda tèi rawa teğeidana.

⁶ Be matabuda dà noyama tabu be tabu, Bada puyo tabu be tabu ya uteutedana na ruvae nama. Aitauġħa da tauwai peroveta, naumeki da tai perovetana adi waisumağħama ruvane.

⁷ Aitaugā da tauwai sagu, naumeki da tai sangua, be aitaugā da tauwai katakatai, naumeki da tai katakataina,

⁸ be aitaugā da taurauduğu, naumeki da trauduğuna, be aitaugā da taupaipairu, naumeki da riukaue ta pairuna, be aitaugā da tauwai bada, naumeki da quedima tabutabune tai kedadoka kauana. Be aitaugā da taurau nuatoi, naumeki da ma nuaveredi banaga ta sagudina.

Kuristen na yawasanama

⁹ Ami wainuapağoma ami banagama ġarodie nam kaiyovue. Yaba gewegewedima ko tuağai edi be yaba veredima ko kaidididina.

¹⁰ Nuemima tabutabune ami banagama mate koi nuapağō be koi kawa vivira munağā!

¹¹ Be nam airağan matemima e gayawa, be rağan matabuna nuemima tabutabune Bada aubainama ko noya!

¹² Ko noğoti da rağan tenağā taumi tokare ko nağona marae, vutuna aubainama koi nuavere! Be piripiri rağandie ko vataradidi be ko moiragi nonoğā!

¹³ Mamaitua na banagama waikaruwağewağedima ko sagudi! Be değoda vağavağai be ya tavana, ko rabe kauena!

¹⁴ Aitaugā da ta raraukivi gewegewemina, naumeki da taudi aubaidima ko moiragi be Bada ei aiainidi! Taumi banaga koi aiainidina be nam koi taratautauedi!

¹⁵ Değoda aitaugā tawai nuaverena, naumeki da taumi mate koi nuaverena, be değoda aitaugā

ta ġabaġabana, naumeki da taumi taudi mate ko ġabana.

¹⁶ Taumi subae ko mia be nam ko rau-guyaguyau, be nam ko kawa sage munaġemi! Kamai banabanaga mate koi turaturanana. Be nam ko noġoti da taumi banaga katakataim!

¹⁷ Gewagewa nam gewagewae koi maesi. Be ko kita kaua da banaga matabudi matedie taumi didimanae ko miana.

¹⁸ Ko raurubu da banaga matabudi mate subae ko miana.

¹⁹ Yau bana, nam biwa ko paġo, be ko gose da Mamaitua taunaġa e raubiwana, baninama girugiruminama poranama ya riuna umanama, “Bada ya riuna, ‘Taugu taurau biwa be taugu tokare ami biwama yà pagona’.

²⁰ Deġoda am ġaviamä kani e karatina, naumeki da kani kwa utena

be deġoda nuanama e raukasakasana, naumeki da upa kwa ute!

Deġoda am ġaviamä ġarone nama kwa voiana, debane upa kwa ġini pore be tauna e tunimayaġana.”

²¹ Gewagewa nam tam e vaisubam, be tam veree gewagewa kwa vaisubana!

13

Gabeman ko voteyeteyedi

¹ Banaga matabuna sibo gabeman a voteyeteyena, baninama gabeman matabudi adi rewapanama inam Mamaitua ya utedina.

² Vutuna aubainama aitau gabeman ġarodie e paripari viravirana, tauna Mamaitua ġarone

mate e paripari viravirana, tauna tokare kovoḡa e banavina.

³ Tam deḡoda vere kwa voivoiena, inam raġanine tam tokare nam pirisiman kwa nairedina. Be deḡoda gewagewa kwa voiena, inam raġanine tam tokare pirisiman kwa nairedina. Vutuna aubainama tam deḡoda naira kwa tuaġaiena, naumeki da vere kwa voie be taudi tokare tam isamma ta kawa saġena.

⁴ Baninama Mamaitua gabeman ya riuporedina da taudi tam ta sagumna aubainama, be deḡoda tam gewagewa kwa voiena, inam raġanine taudi kwa nairedina, baninama Mamaitua rewapana ya utedina da taudi tam tokare ta kovoġimna.

⁵ Vutuna aubainama gabeman aba ta riuriueno, naumeki da kwa voiena, inam raġanine am noġotama tokare verenama e kenana. Be mate tam tokare nam kovoḡa kwa banavi.

⁶ Raġan matabuna gabeman ta noyanoyana Mamaitua aubainama, vutuna aubainama taumi teks koi maesidina.

⁷ Nama banaga matabudi adi kauama ko utedina. Deḡoda teks sibo koyai maesidina, naumeki da koi maesina, be aitauġa sibo koya voteyeteyedina, naumeki da ko voteyeteyedina, be aitauġa sibo koya viviredina, naumeki da ko viviredina.

Wainuapaġo na riuvavasaġama

⁸ Nam aitau na maesama ko rabe kwase. Be raġan matabuna umanama koi nuapaġo vivirana. Baninama deḡoda banaga ġesaudima koi nuapaġoedina, inam vutuna taumi tarawatu ko vovo teyeteyena.

9-10 Be inam rağanine tokare nam aba gewagewanama taudi ġarodie ko voie. Maika riuvavasaġa e riuriuna nama, “Nam turamma debane mui kwa pore, be nam kwa rauvunuġa, nam na purapurama kwa danenedi, nam kwai kwina”. Be riu vavasaġa ġesaudima mate, matabudi a rawateġeidina giu tenaġa nopone, be giunama inam umanama: “Turamma turamma nuamma e paġona, maika tamġa kwawai nuapaġo munaġemna nama” Vutuna aubainama deġoda banaga ġesaudima ġarodie koi nuapaġona, inam vutuna taumi tarawatu ko vovo teyeteyena.

Yanae ko miana

11 Naumeki da nama ko voiāna, be yodi raġandima kitedima ko katai kauedina. Bani-nama Bada na raġanima kaiteka e tavatavana, nam maika boni raġandie tauda waisumaġa tēwai karee nama. Vutuna aubainama matemima e kaya.

12 Kupi ġaubonaġa e kovina, be raġan kaiteka e tomtomna. Vutuna aubainama kupi na voiama tà gosedi, be yana na madama tà ragaudina.

13 Tauda matabuda didimanae tà miana, maika banaga suare e miamiana nama. Tauda nam kaua gewegewedima soidima tà voiedi, nam tà tego bua, nam tài soġa yababayababa, nam tà iġara yababayababa, bo tà unura.

14 Inam yabedima avedi, be Yesu Keriso na ġoane nama ko miana. Be nam gewagewa ko wanewanedi da tubuġimima na ġoanama kededima gewegewedima ko voiedi, avedi!

14

*Banaga adi waisumaḡama gwaḡegwaḡedi be
wairewapanidima*

¹ Aitaḡa da ami waisumaḡama wairewapanidima taumi ami banagama ġesaudima adi waisumaḡama vogwaḡegwaḡedima sibo koya kaisagudina. Be nam adi wainua noġonoġotama debedie koi kawa riuriu!

² Banaga aitaḡa adi waisumaḡama wairewapanidima, taudi nam ai kani tima widi-widinena, ibewa da taudi kani matabuna ta kanikani yababayabedina. Be banaga ġesaudima aitaḡa adi waisumaḡama vogwaḡegwaḡedima, taudi nam musara tima kanikanina.*

³ Vutuna aubainama aitau da kani kanikani yababayabinama, tauna banaga musara tau-tuaḡaienama, nam sibo ya kita tuaḡaie. Be aitau da nam musara taukanina, tauna banaga kanikani yababayabinama nam sibo ya etare, baninama taudi adi waisumaḡama ruvane Bada yai aninedina.

⁴ Tam aitau da Bada na taunoyama kwa etaredi? Tam nam dobudi am noyama aba ima kenakenana. Taudi Bada na taunoyama aubainama taunaḡa ya kataiedina, da taudi a beku bo ibewa. Be taudi tokare nam ta beku, baninama taudi Bada na rewapanae ta midimidina.

* **14:2:** Banaga aitau adi waisumaḡama vogwaḡegwaḡedima, taudi nam musara ti kanikanina, baninama taudi nam ti katai kauena deḡoda inam musara veredi bo boita a puyopuyodina museridi. Be aitaḡa adi waisumaḡama wairewapanidima, taudi musara a kanikani yababayabedina. Be uma kauinama teneġinama vers 5 nopone, dabudine nam musara be raġan vinevinedima.

⁵ Banaga adi waisumaḡama gwaḡegwaḡedima taudi raḡan dosidima vinevinedima ta viviviviredina. Be banaga ḡesaudima ta noḡonoḡotina da raḡan dosidi be raḡan ḡoma matabudi teneteneḡidima. Be banaga tenatenaḡaḡa nuane ei nuanoḡoḡota da deḡo tauna ḡarone ya vere.

⁶ Aitau da raḡan dosidima vinevinedima e viviviviredina, naumeki da tauna nama e voienna, Bada isanama anikaisuḡunama aubainama. Be aitau nam kani matabudi ima kanikanidina, bo aitau da kani matabudi e kanikanidina, naumeki da matabudi nama ta voiana Bada isanama anikaisuḡunama aubainama, baninama noḡone taudi ta moiragi be ta kanikanina aubainama.

⁷ Tauda nam aitau mabide tama miamia bo mabide tama gurigurina,

⁸ ibewa da tauda tà miamia bo tà gurigurina, inam matabuna Bada aubainama, baninama tauda inam tauna ḡaroḡaronama.

⁹ Vutuna aubainama Keriso ya guri be ya midisugu munaḡana, da banaga yawayawasanidi be guriguridima, matabudi ewai badedina.

¹⁰ Be yodi tam aba aubainama turamma kwa etare? Bo aba aubainama turamma kwa kitakita tuaḡie? Tauda matabuda tokare Mamaitua noḡone tà midi, be taunaḡa tauda tenatenaḡaḡa e etaredana,

¹¹ maika girugiruminama porane Mamaitua ya riuriuna nama:

“Taugu Mamaitua miamia nonoḡiguma, be yà riuriu kauemina
da tokare banaga matabudi kaḡapakague
tuapikedima tai tutumidiridi da ta

rauduneegu

be matabudi mududie tai mağatarigu be ta riuna:
“Tam riukaua Mamaitua.””

12 Be yodi tà kita da tauda tenatenağāğā tokare
dà kauama matabudi Mamaitua noğone tai
mağataridina.

13 Vutuna aubainama nam turamma turamma
kwa etare, avedi! Be kwa kita da nam anibeku
kuidie turamma kwa voie da na waisumağe e
beku.

14 Bada Yesu ya riuegu be è katai kauena da nam
aba kaninama Mamaitua matane i miramirana.
Be değoda aitau e noğoti da aba kaninama ya
miramirana, naumeki da tauna ġarone uma kan-
inama ya miramira kauana.

15 Be değoda am kani yababayababama aubainama
turamma kwai nuaboyana, inam kauine tam
nam turamma kumawai nuapañoena. Nam am
kani yababayababama aubainama turamma kwa
voie da na waisumağe e beku. Baninama Yesu ya
gurina tauna mate aubainama.

16 Be rağanine am ġoanama nama uma yabedima
kwa voivoiedina, kwa kita da am banagama nam
tai giugiem.

17 Mamaitua na waiguyaue kani be tego inam
nam baniboruboruna. Ibewa da didimana, suba
be mosari Arua Babaue, inam vutudi yaba do-
sidima.

18 Be değoda uma kauidie Keriso ġarone koi
taunoyana, inam vutuna Mamaitua ewai anine-
mina, be banaga ta viviremina.

19 Tauda vutuna aubainama tà raurubu gurata
da suba yabedima tà voiedi be yaba ġesaudima

mate tà voiedi da, dà waisumaḡama tài rewapanana.

²⁰ Nam kani kadi taiye Mamaitua na noyama ko kawa gewegewedi! Kani matabudi inam veredima be deḡoda yaba tenaḡa kuya kanikani be turamma kuya voie da na waisumäge ya bekuna, inam tam gewagewa kuya voienna.

²¹ Vutuna aubainama deḡoda tam musara kuya kanikani bo bia[†] kuya tegotego, bo aiyaba ġesaudima kuya voivoiedi, be inam yabedie turamma na waisumaḡama vogwaḡagwaḡanama kuya voie da ya bekuna, ya verena da uma kauidima nam kwa voiedi.

²² Deḡoda uma kauidie am waisumaḡama ewai rewapanana kauana, naumeiki da tam be Mamaitua taumiḡa ḡaromie e kena kwassana. Ya verena da uma kauidie tam nam kwa noḡota bekubeku, baninama tam kuya kataiena da uma kauidima matabudi inam naumeiki.

²³ Be tam deḡoda uma kauidie kwa noḡota bekubekuna, tokare Mamaitua e etaremna, baninama tam nam waisumäge uma yabedima kuma kanikanidina. Yaba matabuna nam waisumäge kwa voiedi, inam taudi gewagewa.

15

¹ Tauda aitaugā dà waisumaḡama wairewapaninama, naumeiki da aitaugā adi waisumaḡama gwaḡegwaḡedima sibo tè sagudina, be nam tau-daḡa tà sagusagu munaḡeda.

² Be tauda tenatenaḡaḡa sibo dà banagama tè sagudi da adi waisumäge sibo ai rewapanana.

[†] **14:21:** Gurik bonane inam “waen”.

³ Baninama Keriso nam taunaḡa i sagu munaḡena, ibewa da girugiruminama porane umanama ya riuna: “Banaga tam a kunuremna be inam kunurinama taugu mate a kunureguna.”

⁴ Riuwai noḡota matabudi boni a girugirumidina, inam taudi waikatakataidama aubainama, da e duḡuda be waisumaḡe tài rewapanana da tokare tà naḡona marae.

⁵ Mamaitua, vutuna e duḡuduḡumi be e saḡusagumina da ami waisumaḡe piripiri matabudi ko dami poredina, tauna ya voiemi da taumi nuemima tenaḡa Keriso koi muriwatanena.

⁶ Yodibe taumi tokare teneteneḡinama da Mamaitua isanama ko kaisuḡusuḡu tenaḡena. Vutuna tauna dà Badama Yesu Keriso Tamanama.

⁷ Taumi ami banabanagama koi aninedina, maika Keriso taumi yai aninemina. Uma kauine nama taumi tokare Mamaitua isanama ko kaikai suḡusuḡuna.

⁸ Ko noḡoti da Yesu Keriso ya yovo be ewai maḡatarana da Mamaitua na saugama Jius adi dedema pakanama banegidima ḡarodie inam riukaua. Be inam kauine nama Jius banegidima e sagusagudina.

⁹ Be mate tauna ya yovona da eteni banegidima ei yawasanidina, da taudi sibo Mamaitua isanama a kaisuḡusuḡuna na raukiviverema aubainama, maika girugiruminama porane umanama ya riuna:

“Vutuna aubainama taugu eteni banegidima noḡodie isamma yà kaisuḡuna.

Be taugu yà sarena isamma anikaisuḡunama aubainama.”

10 Be mate ya riuna,

“Taumi eteni banegimima matabumi
tauna na banagama mate ko mosari
tenaḡana.”

11 Be mate ya riu munaḡana,

“Taumi eteni banegimima matabumi Bada
isanama ko kaisuḡu,
be matabumi isanama anikaisuḡunama
saredima ko saredina.”

12 Be peroveta Aisaia ya riuna,

“Guyau vaunama Jese na dame e tubuḡana, be
tauna tokare banaga matabudi ei badedi,
be eteni banegidima matabudi tauna tai
sumaḡena.”

13 Vutuna aubainama taugu yà moimoiragina
taumi aubaimima da taumi Bada koi sumaḡe, be
Mamaitua tauna mosari be suba nopomima ei
moḡavuna. Be dabudine Arua Babau na rewa-
panama mate nopomima ei moḡavuna. Be taumi
ko kataie da tokare Mamaitua neneḡarinama e
utemina.

Pol uma letanama ya girugirumina, ya giuena

14 Yau bana, taugu è katai kauena da taumi ba-
naga veremima be uma giudima koya katakatai
kauedina be taumi teneteneḡinama tokare ami
banagama mate koi kawa raukuravivirana.

15 Taugu uma letanama ma raudebatoragu è
girumina taumi ḡaromie, da uma yabedima yà
riuwainoḡotimina aubainama. Taugu nama è
voiana, baninama Mamaitua na raukviveree

16 taugu Yesu Keriso na taunoyama. Taugu
maika pirisi, baninama eteni banegidima ḡarodie

Mamaitua varinama verenama yà rauguguyena, be taugu yà ġoeġoena da eteni banegidima yà verauġedina Mamaitua ġarone maika puyo, nama Mamaitua e ġoeġoena. Be Arua Babau e voiedi da taudi Mamaitua na banagama ta tubuġana.

17 Taugu Mamaitua na taunoyama, be nūguma ya verena da Yesu Keriso ya riuporeguna, vari verenama yà rauguguyena aubainama.

18-19 Be yodi taugu nam yaba ġesaudima ama giugiuemina, be abaġa Keriso ya voivoiedina, vutudiġa yà giuedina: Arua na rewapanae taugu mataira be voia dosidima è voiedina, be inam kauine Bada Yesu rewapani ya uteguna da eteni banegidima yài katakataidi da taudi Mamaitua ta voteyeteyena. Be taugu Jerusalemma Keriso varinama rauguguyenama èi karea, naumeki da Ilirkumma è tavana.

20 Taugu raġan matabuna yà ġoeġoena da vari verenama yà rauguguyena banaga aitaugħa Yesu Keriso nam ti katakataiena ġarodie. Be aitaugħa Yesu Keriso varinama a vaivaiena, taudi ġarodie nam yà naġo, banninama taugu nam banaga na tutuama yawai midiri dokena nonoġinama debane vada yà keri.

21 Taugu yà voienna maika girugiruminama porane ya riuriuna nama,

“Taudi aitaugħa rauguguya nam ti vaivaiena, taudi tokare ta vaie be ta kitana.

Be aitaugħa da nam varinama ti vaivaiena, taudi tokare ta kataiena.”

22 Vutuna noġotine raġan toitoi verau è raurubuena da sibo ġaromie è verauna, be nam teneteneġġina.

Pol Rom nāgonama e ġoeġoena

23 Be yodi uma dobudine yau noyama ya kovina. Suara da suara taugu ē ġoeġoena da taumi sibo è kitemina,

24 vutuna aubainama yodi taugu yàwai ogana da yà kitemina Spein nāgonama raġanine. Be raġanine taugu ġaromie yà tavana, dabudine taugu taumi mate tài nuavere be tà miana raġan ġaubonaġa. Be muriġa taugu yà ġoeġoena taumi ko sagugu da Speinma yà nāgona.

25 Be yodi taugu yà nāgonāġona Jerusalemma, Mamaitua na banagama kaisagudima aubainama.

26 Baninama Masedonia be Akaiama tauwai sumaġa banegidima ma nuaveredi mane a uteguna da taugu Jerusalemma tauwai sumaġa ġesaudima waikaruwaġewaġedima sibo è utedina.

27 Taudi riukaua, ma nuaveredi mane a uteguna. Be taugu yà noġonoġotina da inam naumeki nama a voiana, baninama eteni banegidima taudi varinama verenama Jius ġarodie a paġona, vutuna aubainama naumeki da tubuġe sibo a sagudina.

28 Be raġanine Jerusalemma tauwai sumaġa waikaruwaġewaġedima mane ya utedi e kovikovina murine, taugu yau vaġaima yài karena Spein aubainama. Be inam raġanine taugu yà vakitemina.

29 Taugu è kataiena da raġanine ġaromie yà verauerna, Keriso waiaiaina dosinama e uteguna taumi aubaimima.

30 Yau bana, Bada Yesu Keriso isane be Arua na wainuapaġoe taugu yàwai baġa vavasaġemina

da yau pirpirie ko sagugu da Mamaitua ġarone
aubraiguma ko moiragina.

³¹ Ko moiragi da Mamaitua e midi ġaġarigu
da Judia banegidima gewegewedima nam sibo a
vunuġigu. Be mate ko moiragi da yau noyama
Jerusalem nopone tauwai suamaġa sibo ai ani-
nena.

³² Yodibe Mamaitua na ġoane taugu ma nu-
averegu yà tavana taumi ġaromie da yà sipere, be
taumi mate tài nuavere tenaġħana.

³³ Mamaitua, suba tauvoienama taumi
matabumi ġaromie. Inam riukaua.

16

Pol na waikaiwama

¹ Taugu nuvudama Fibi ġaromie yàwai
maġatarina. Tauna Senkirkia ekalesia adi
taunoyama waivinama.

² Be yàwai baġemina da tauna ko rabe kauena,
nema Bada na taunoyama ġesaudima ko raberabe
kauedina nama. Baninama tauna banaga toitoi e
sagusagu kauedina be taugu mate.

³ Yau banagama Prisila be Akwila* ko riuedina
yàwai kaiwedina, taudi Yesu Keriso na noyae
tauksaguguma.

⁴ Be mate taudi adi yawasanama a tuaġaiedi
be ai uta munaġedi da ai sasaranana, saguguma
aubainama. Be inam kauinama aubainama
taugu yàwai kaiwa vavasaġedina, nam tauguġa
be eteni nopolie ekalesia matabudi mate kawai
kaiwedina uma kauinama aubainama.

* **16:3:** ‘Prisila’ tauna waivi, be na badama ‘Akwila’.

⁵ Be ekalesia Prisila be Akwila adi vadae tawai rawategeidina mate yàwai kaiwedina.

Be tura yağaguma Epainetas mate ko riuena yàwai kaiwena, tauna vutuna Eisia provinsnama nopone yai Kuristen dokana.

⁶ Meri ko riuena yàwai kaiwena, tauna vutuna aubaimima ya noya guratana.

⁷ Andronikus be Junias ko riuedina yàwai kaiwedina. Taudi rabui taugu yau damma nopone be dibure a biri tenağemaina. Apasol matabudi taudi rabui a vivivivira kauedina, taudi Keriso ai sumağɑ dokena, muridie taugu èi sumağana.

⁸ Ampliatas ko riuena yàwai kaiwena, bani-nama Bada na wainuapağoe tauna turaguma.

⁹ Urbanus ko riuena yàwai kaiwena, tauna Yesu Keriso na noyae taukaisagumaima. Be tura yağaguma Stakis mate, ko riuena yàwai kaiwena.

¹⁰ Apeles ko riuena yàwai kaiwena, tauna na waisumağama Kerisoe a kita da yai rewapanan kauana. Be Aristobulus na vadama banegidima mate ko riuedina da yàwai kaiwedina.

¹¹ Herodion ko riuena yàwai kaiwena, tauna yau damma nopone. Be Nasisus na vadama banegidima mate ko riuedina yàwai kaiwedina, taudi matabudi Bada tauwai sumağenama.

¹² Tiripina be Tiriposa ko riuedina yàwai kaiwedina, inam waiwaividima rabui taudi Bada ġarone ta noyanoya guratana. Be turaguma Parisi mate ko riuena yàwai kaiwena, inam waivinama mate Bada ġarone ya noya guratana.

¹³ Rupas ko riuena yàwai kaiwena, tauna Bada ya vinena, be tinanama mate ko riuena yàwai

kaiwena, baninama tauna ya rabeguna maika kabe tinañomigu.

¹⁴ Asinkiritas, Pelegon, Hemes, Patorobas ko riuedina matabudi yàwai kaiwedina. Be Hemes na banagama ġesaudima ġarone, mate ko riuedina da yàwai kaiwedina.

¹⁵ Pilogolus, Julia, Nereus be nuvunama mate, be Olimpas be tauwai sumaġa matabudi tauna ġarone, ko riuedina da matabudi yàwai kaiwedina.

¹⁶ Be Keriso na ekalesiama matabudi adi waikaiwama taumi ġaromie. Be wainuapaġoe koi kaiwa vivirana waisuruva mate.

Pol na giuma damonama

¹⁷ Yau bana, yà riuriu vavasaġemina da ko kita kauana, banaga aitaugħa ekalesia taudariġedima, nam koi turanedi. Baninama aba waikatakatainama koya paġopaqona, inam banegidima ami waisumāġe tokare ta kawa gewegewemina.

¹⁸ Inam banegidima taudi nam Yesu Keriso na noyama tima voivoiena, be taudiġa ta sagusagu munaġedina. Adi giu yaġayaġae be adi gwiae taudi banaga adi noġotama vogwaġegwaġedima tawai kedadoka waigewedina.

¹⁹ Banaga matabudi a vaiemi da taumi matabumi Bada ko vovo teyeteyena. Vutuna aubainama nuaguma ya vere kauana. Be taugu yà ġoegħoena da taumi raġan matabuna vere adi kedama ko katai kauedina. Be gewagħewa kedane nam ko naġo.

²⁰ Raġan ġaubonaġa Mamaitua suba tauvoien-ama tauna e voiemi da Seitan kaġemie e vapisana.

Be dà Badama Yesu na raukiviverema ġaromie e kenana.

²¹ Timoti Yesu Keriso na noyae taukais-aguguma, tauna ewai kaiwemina. Be yau damma banegidima Lusias, Jeson be Sosipata, taudi mate tawai kaiwemina.

²² Taugu Tertius, vutuna Pol aba e giugiuena yà girugirumina, Bada isane yàwai kaiwemina.

²³ Be Gaiyas mate ewai kaiwemina, tauna na vadae taugu be ekalesia kawai rawateğeimaina. Be Erastas tauna uma meagaine mane taurabenama, be turadama Kwatius, taudi mate tawai kaiwemina.

²⁴ Bada Yesu Keriso na raukiviverema matabumi ġaromie e kenana. Inam riukaua!†

Bada isanama tà kaisuğuna

²⁵ Taugu yodi vari verenama ġaromie è rau-guguyena, aubainama Mamaitua nimane yà biribirimina, da tauna vutuna e rabe kauemi be e voiemi da ami waisumağe koi rewapanana Bada isane. Inam Mamaitua na ogama taumi eteni ġaromie da yawasana ko paġona. Pakane boni uma kauinama semosemonama.

²⁶ Be yodi Mamaitua ya riu vavasaġana da inam varinama verenama dobu matabuna tà rau-guguyena da banaga matabudi Keriso tai sumağe be ta voteyeteyena. Peroveta nama a girumina.

²⁷ Mamaitua taunaġa nuauyauya baneginama. Tauna Yesu Kerisoe yaba matabudi ya voiedina. Vutuna aubainama tauda isanama tà kaisuğusuġu nonoġena. Inam riukaua.

† **16:24:** Gurik baibol gesaudine uma versnama 24 nam ima kenakenana.

**Vari Verenama
The New Testament in the Dawawa Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Dawawa long Niugini**
copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dawawa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

9b8bda32-db42-5be3-9d24-4e4a5d5f65b2